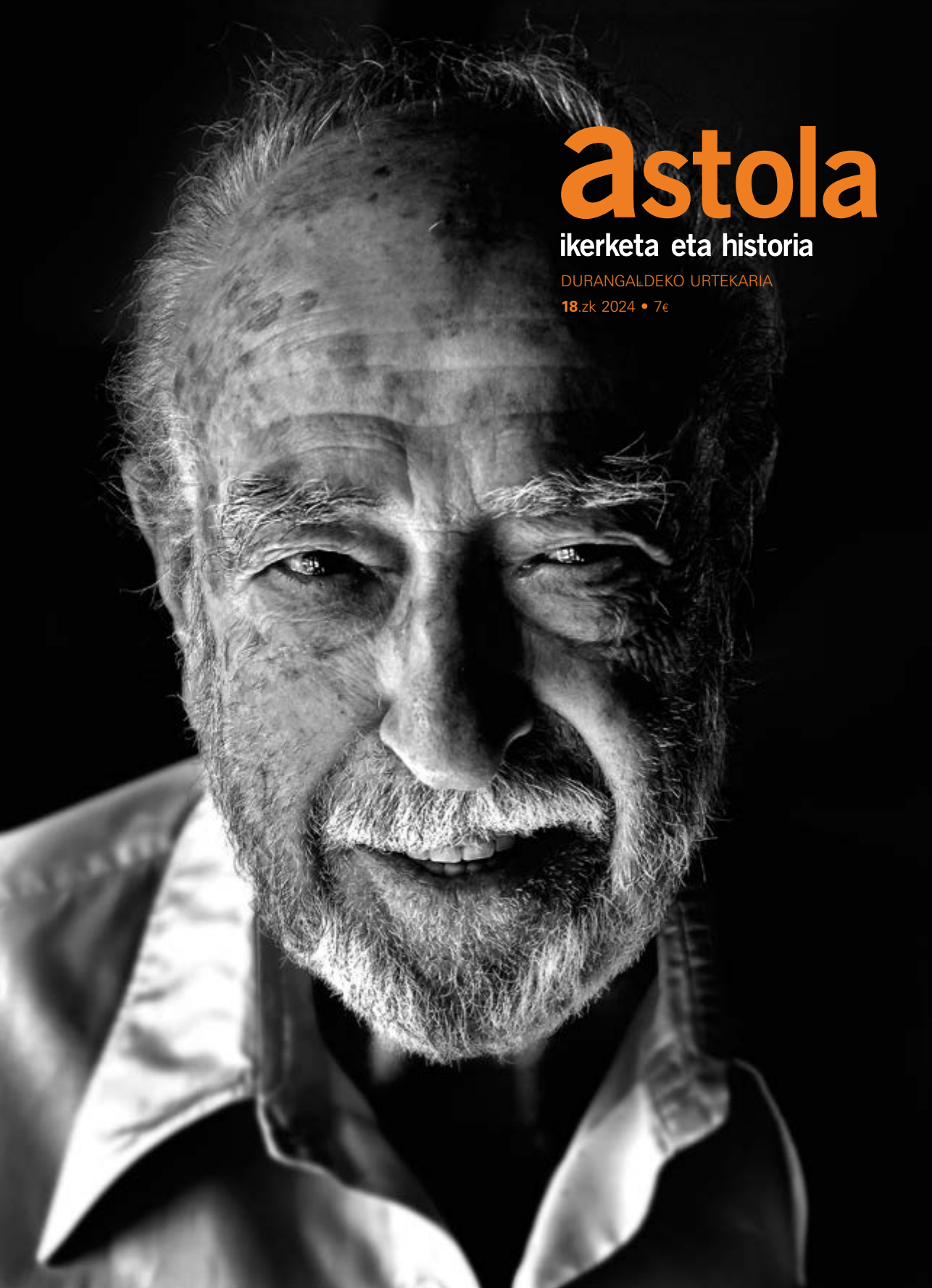

astola

ikerketa eta historia

DURANGALDEKO URTEKARIA

18.zk 2024 • 7€

Arantza Arrazola | Txelu Angoitia

KARRIKA

25 urtez Durangoko ametsen faktoria izaten

Karrika eta bion arteko harremanaz pentsatzen jarrita ez zela bat bateko maitasuna izan esango nuke. Kontrara, egunero autobus geltokian ikusten duzun horretaz maitemintzen zarenekoaren antz handiagoa dauka. Izen ere pareko bidea izan dugu biok antzerkiaren munduan.

 "Lurra astinduz" obraren aurkezpena. 2011

San Agustin Kultur Gunea 1998an zabaldu zen, eta ordutik nago hemendik ni ere. Sasoi hartan, Arte eta Historia Museoa arduratzen zen kudeaketaz; ondoren, herriko elkarteek (Berbaroa, Kriskitin eta Gerediaga) hartu zuten ardura hori. Eta gainontzeko lan guztietarako enpresa bat azpikontratatzeko zen eta hortxe nengoen ni leihatilan txartelak saltzen.

Urte hartan bertan, 1998an, Durangoko antzerki-gintzan beste mugarri bat jarri zen, izan ere esparru ezberdinetako zenbait irakasle eta hezitzailek gazteei zuzendutako antzerki tailer bat sortzea erabaki zuten, norabide argi batekin: gazteen sormena bultzatzea, ikuskizunak euskara hutsez sortzea eta plazaratzea. Eta irudia eta soinua plastikaren mesedetan erabiltzea. Karrika izena jarri zioten.

Fray Juan de Zumarraga Institutuak, Kurutziaga Ikastolak eta Berbaroa Elkarteak asmatu zuten proiektua xumea zen, handinahikeriarik bakoa, bai ordea ametssez eta asmo onez jantzia. Proiektu sendoa izatea nahi zuten, ezaguna eta durangarren artean ondo errotutakoa... 26 urteren ondoren ikusitakoak ikusita argi dago aspaldi lortu zituztela helburuok.

Joxe Martin Urrutia, *Txotxek*, hartu zuen taldea gidatzeko ardura. Kurutziaga Ikastolan DBH orientatzailea izateaz gain antzerkian bazuen esperientzia. Elgoibarko *Ekekei* antzerki taldeko kide baitzen, erdi amateur erdi profesionala zen taldea (80. hamarkadako ia denak bezala). Txotxe definitzekotan 2 berba erabiliko nituzke *kritikoa* eta *sortzailea*: idazle trebea, kontari hobe, poeta sakona, margolari aparta, tramankulu asmatzaile bikaina... Barku honetarako ezin zen kapitain hoberik aukeratu.

📷 "Ametsen faktoria" obra hasteko prest. Kamarari begira, Txotxe Urrutia.

📷 Karrikaren lokalaren atea.

Maite Lopez

26 urte karrikan

"Ez da erraza niretzat Karrika zer den laburbiltzea... 17 urterekin, aurrean bide eta aukera denak sudurraren aurrean dituzunean, erabaki "txiki" batek zure etorkizun osoa alda dezake. Nirea? Antzerki klaseetara joatea. Kurtso baterako konpromisoa zena... 26 urteko ibilbidea bihurtu da. Bizitza oso bat".

📷 "Zapoi". 2015

📷 "Martxoak 31". 2007

📷 "Hau ez da Kalkuta". 2009

Institutuko lokaletan hasi ziren entseatzen 15-20 ikasle; eszenografia, jantziak eta elementu plastikoak Kurutziaga Ikastolako eskulan tailerrean sortzen ziren. Eta hortxe topatu zituzten lehen ikusleak ere, ikastolako eta institutuko ikasleen artean. Holako publiko batentzat lan arinak prestatzen direla pentsatuko luke edonork... Karrikan, baina, gauzak ez dira horrela egiten, gogoetarako gai potoloak proposatzen dituzte beti, nahiz eta gero akrobazia, umorea eta traman-kuluekin arindu. *Fartsan* biolentziaren erabilera landu zuten, *Kokopeli komandoak* selektibitate azterketa salatzen zuen, *Zubi gizakiak*-en emigratzeko arrazoiak aztertu zituzten, *Prostibuloan* argi dago gaia zein zen...

Ordurako 4 urte pasatuta ziren, eta ni San Agustineko dinamizatzaile izendatu ninduten. Hori bai erronka! Dena egiteko zegoen, programazio irizpideak ezarri, publikoa erakarri, bazkideak sortu... jakin banekien Institutuan antzerkia egiten zuen talde bat ba zegoe-

la ... baina zintzoa izanda, kasu handirik ez nien egin, harik eta ate joka San Agustineria etorri ziren arte.

Gure bideak elkartu ziren

Durango Tabira 1440 Durangoko Heresiari buruzko antzezlan prestatu gura zuten, eta San Agustinen estreinatu. Onartu behar dut sorpresa ederra hartu nuela ezagutu nituenean: gazteak ziren, asko ziren, jaioak ziren, baita trebeak ere. Eta batak bestea ekartzen duen moduan astero entseatzeko egun bat adostu genuen, asteazkenak. Halaxe hasi ginen Karrika eta biok autobus berera igotzen.

Txintxin mugaz bestaldeko kasinoa-k jarraitu zion, kapitalismoari lotutako merkantilismoa salatzeko. Txotxek asko maite zituen gai sakon eta korapilatsuak. Burutik zebilkiona errealitate egin orduko gazteei botatzen zien, taldean hausnartzen zuten, emaitza eszenan askatzeko.

Miren Erdoiza

Karrikan 2008tik 2018ra

Karrikak eman dit leku bat. Tabirako zelaian eta Landakoko Polikiroldegian ez neukana. Eman dit leku bat mundua bertatik begiratzeko, eta baita munduak ni ikusteko ere. Lekua eman dit lehenengoz asanblada bat zer den ezagutzeko, igandetako bazkariak (beste) familia batekin igaro daitezkeela ikusteko, furgoneta (hori) bat zein ederra den ulertzeko. Lekua eman dit nire gorputza ezagutzeko, erakusteko eta erabiltzeko. Karrikak eman dit lekua nire lehen hilerokoa bizitzeko, nire lehen muxuak kontatzeko, eta nire lehen ajeak jasateko. Leku bat behar duen orori zabaldu dizkio ateak beti Karrikak, ez dadila haria eten.

A woman with curly hair, wearing a black corset and a gold sequined skirt, is performing on a stage. She has a red mark on her forehead and is looking upwards with an open mouth. The background is dark with some stage equipment visible.

 Txoteri egindako omenaldia. 2018

A theatrical performance on a stage. A large figure with yellow wings and a yellow robe stands in the center. To the left, a woman in a yellow robe is looking towards the winged figure. To the right, a man in a black costume with a turban is looking towards the winged figure. In the background, a woman is lying in a bed. The stage is lit with warm, orange light.

 "Nabigatu dezagun". 2005

📷 Durangoko Azokaren 50. urteurreneko ekitaldia. 2015

2007arekin Durangoko Bonbaketaren 70. urteurrena ere etorri zen. Erronka udaletxetik jaso zuten, gaiaren inguruko antzezlan bat egiteko proposamena luzatu zielako Udalak. Pozarren onartu zuen gure pirata tripulazioak; *Martxoak 31* antzezlanak izan zen emaitza.

Ordurako autobusean bata bestearen ondoan jesarrita joaten ginen, *Martxoak 31* rekin total maitemindu arte. Zer zen hori! Testu mardulak, tripetatik idatziak eta ozen ahoskatuak, San Agustineko hormatan hegazkin hiltzaileak hegan, metrailetak bozgorailuetatik borbor, hanka-palutan txori beltzak jendartetik, eta bat-batean isiltasuna, beldurra, samina, tristura, nora eza nerabe koadrila honen begietan.

Atera kontuak zelakoa izango zen, ezen, egunotan udalak gonbidatutako Dresdeneke ikasle-irakasle talde batek lana primeran ulertu baitzuen, eta bereak eta bi egin zituzten Karrika Alemaniara gon-

bidatzeko; ezinezkoa izan zen, izan ere, Karrikako eszenografiak aparteko kapitulu baterako ematen dute, eta hori beste baterako utziko dut. Argi dago baina, lan honekin Karrika Antzerki Taldea herriko talde bihurtu zela.

Eta gu berriz, elkar maitemintzetik sinbiosira di-da batean. 2008an San Agustinek eta Karrikak 10 urte bete zuten. *Ametzen faktoria* lanarekin ospatu genuen. Mañaria errekatik behera gauerdian kriseluen argitan zetozen ametsak hasten zuten obra, ametsok oholtzan egia bihurtzen ziren arte. Ba al dago antzoki batentzat *Ametzen faktoria* baino metafora ederragorik?

Hortik aurrera Karrika eta San Agustinen arteko harremana estutzen joan zen, eta harrezkero elkarrekin egin ditugu bazkidetza kanpainak, bisita gidatuak, komunitatea sortzeko lanak, enkarguak...

Patricia Urrutia

Karrikako zuzendaria

Antzerkia da Karrika. Antzerki hutsa. Antzerkiarekiko benetako maitasuna, modu eta adierazpen guztietan: herri antzerkia, sorkuntzarako askatasun esparru den antzerkia, hamaika saltsetan sartzen den antzerkia, top-top antzerkia. Karrika da izan direnak, direnak eta izango direnak. Eta familia bat ere bada Karrika. Besoak zabal-zabal barne hartu nauen antzerki-maitale familia xeble bat, antzerkilari argi, ausart, eskuzabal eta maila apartakoez osatua. Niretzat gozamena eta ohorea da Karrika familiaren parte izatea.

📷 Durangoko bonbardaketaren urteurreneko ibilaldia. 2012

Karrika Durangotik Euskal Herrira

2011n Durango 1936 elkartearen enkargua jaso zuten eta *Lurra Astinduz* antzezlanak izan zen emaitza. Oraingoan ere Durangori oso lotutako gaia jorratu zuten eta antzerki konpainia legez urrats garrantzitsua eman zuten, Durangotik kanpora antzeztzen hasi baitziren: Deban, Elorrion, Berrizen, Azpeitiko Euskal Antzerki Topaketan, Arrasaten eta Donostiako Antzoki Zaharrean. Doazen lekura doazela harro diote durangarrak direla. Ondotik etorriko dira *Inungane*, *Izarrak Marrazten* eta *Zapoi*.

Karrika nagusi bihurtu da, eta, Euskal Herriko antzerki amateurraren munduan ate handitik sartzen da. Baina Karrikaz aparte bertako kideak ere nagusi egin dira. Hala mila eratako lan eta enkargu hartzeko prest daude, besteak beste, Berbarok Antolatutako Haur Literatur Aretoari lotutako antzerki

piezak egitea, Gerediagaren azken Argizaiolaren ekitaldia, Durangoko Azokaren irekiera eta itxierak, Udaleko Immigrazio sailetik jasotakoak, Zugan Ni gazteak antzerkiratzeko proiektua...

Gure arteko sinbiosia ardo onduak bezala, pausatzen doa, antzerkiarekin erabat konprometitutako gazte —ez hain gazte— horiek bezala. Askok antzerkigintza afiziotik ofizio egiteko hautua egiten baitute. Karrikako tripulazioa osatu duten ia 150 lagunetako 10 batek gaur egun antzeztzen, eskolak ematen, ekoizten edota teknikari lanak egiten topatu dute ogibidea.

2017a saminez eta maitasunez iltzatuta dago gutariko bakoitzaren gogo-bihotzetan, Txotxek idatzi eta zuzendutako azken lana izango baita *Deshakesperazioa*. Tragedia eta komediaren harakinak aiztoa

📷 "Lurra astinduz". 2011

lumagatik utziko du. Karrika umezurtz, doluan eta noraezean murgilduko da, ozeano amaigabea norabide barik nabigatzen duen barkua bezala. Harik eta bat batean Patricia Urrutia aktorea eta antzerki zuzendariarekin tupust egiten duten arte. Urrutia baten erreleboa beste Urrutia batek hartzen du, akaso urrutiko irlekin amesten duelako gure antzerki konpainiak.

Karrika Txotxe barik, antzerkiak jarraitu dezala

Patriciak tinko obatu du timoia norabide aldaketara sakona proposatuz. Testua eta plastika lehene-tsi beharrean orain gorputzak hartzen du indarra, klownaren bidez jolasa eta barrea gailentzen dira gaur eguneko Karrikan, dibertimenduan, bizitzaren alde ironikoa, absurdoa, baina ez horregatik arina edo funtsik gabea.

Egun, zalantzarik ez daukat Karrika Durangoko antzerki konpainia dela, herrian erreferentziadun kultur elkarte, eta ziur nago hala izaten jarraituko dela, *ametsak marrazten* jarraitu gura dugulako. Gure autobusak bide luzea du oraindik.

Eta amaitzeko, Txotxek 2017an Karrikari buruz idatzitakoa baino hitz hoberik ez dago: "Arratsaldeko bostak markatzen duen longitudea, asteazkenak markatzen duen latitudea, beti artizarrari begira hartzen baditugu, aurkitu dezakegun uhartea Karrika da"

Arantza Arrazola

San Agustin Kultur Guneako arduraduna